

[Time: 2.5 Hours]

[Marks: 75]

- N.B.:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of map stencil is allowed.
4) Draw sketches, diagrams and maps wherever necessary.

Q.1 (A) Briefly explain the changing approaches put-forth by scholars in the study of population geography (15)

OR

Q.1 (B) Explain the significance of Population geography with reference to environment and society as knowledge creators. (15)

Q.2 (A) Explain with reasoning for the changing population density patterns in the world. (15)

OR

Q.2 (B) Explain the relationship between population and resources with examples. (15)

Q.3 (A) Explain the early migrations of the world and the evolution of cultural hearth. (15)

OR

Q.3 (B) Which characteristics of population form social groups? Explain with examples the issues of language identity. (15)

Q.4 (A) Discuss in detail the Factors, Processes, and Typology of Migration. (15)

OR

Q.4 (B) Explain 'Population as Social Capital'. (15)

Q5 Write a Short notes (ANY THREE) (15)

- (A) Zero Population Growth
- (B) Optimum Population
- (C) Population as Resource
- (D) Types of Migration

[Time: २.५ Hours]

[Marks: ७५]

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजव्या बाजूला दिलेली आकडेवारी पूर्ण गुण दर्शवते.
- 3) नकाशा स्टेंसिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
- 4) आवश्यकतेनुसार स्केचेस, आरेख आणि नकाशे काढा.

प्रश्न १. (अ) लोकसंख्या भूगोलाच्या अभ्यासात विद्वानांनी मांडलेल्या बदलत्या दृष्टिकोनांचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.

(१५)

किंवा

प्रश्न १. (ब) ज्ञान निर्माते म्हणून पर्यावरण आणि समाजाच्या संदर्भात लोकसंख्या भूगोलाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

(१५)

प्रश्न २. (अ) जगातील बदलत्या लोकसंख्येच्या घनतेच्या नमुन्यांबाबत तर्कासह स्पष्ट करा.

(१५)

किंवा

प्रश्न २. (ब) लोकसंख्या आणि संसाधने यांच्यातील संबंध उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

(१५)

प्रश्न ३. (अ) जगातील प्रारंभिक स्थलांतर आणि सांस्कृतिक केंद्राची उत्क्रांती स्पष्ट करा.

(१५)

किंवा

प्रश्न ३. (ब) लोकसंख्येची कोणती वैशिष्ट्ये सामाजिक गट तयार करतात? भाषा ओळखीचे (language identity)

प्रश्न उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

(१५)

प्रश्न ४. (अ) स्थलांतराचे घटक, प्रक्रिया आणि प्रकार यांची तपशीलवार चर्चा करा

(१५)

किंवा

प्रश्न ४. (ब) 'सामाजिक भांडवल म्हणून लोकसंख्या' स्पष्ट करा.

(१५)

५. टीपा लिहा (कोणतीही तीन)

(१५)

(अ) शून्य लोकसंख्या वाढ

(ब) इष्टतम लोकसंख्या

(क) संसाधन म्हणून लोकसंख्या

(ड) स्थलांतराचे प्रकार
